

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXII-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/ СІЧЕНЬ 2021 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

До відзначення 150-річчя з дня народження
Лесі Українки на державному рівні

Леся УКРАЇНКА

НАДІЯ

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:

Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро, –
Там жити чи вмерти, мені все одно;

Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкії гадки...

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

[Луцьк. 1880]

У номері:

- Різдвяні привітання наших друзів ➤ стор. 2
- Інтерв'ю з депутатом М.-М. Петрецьким ➤ стор. 3
- Іван Хреститель – пророк, мученик, святий ➤ стор. 4
- І. Ковача відзначено «Почесною відзнакою» СПУ ➤ стор. 5
- «Акорди» О. Кобилянської (III) ➤ стор. 6
- Різдвяні та новорічні традиції ➤ стор. 7
- 15 найніжніших українських страв ➤ стор. 8
- Святий Миколай обдарував дітей ➤ стор. 9
- Про красу й таїнства світу ➤ стор. 10
- Б. Хмельницького шанували в Клузі ➤ стор. 11
- «Україна єдина» ➤ стор. 12
- А. М'ястківський: «Одеса-Мама» ➤ стор. 13
- Поезія «Січень» Юрія Павліша ➤ стор. 14
- Чудернацькі традиції у зимові свята ➤ стор. 15
- У Бухаресті – концерт українських колядок ➤ стор. 16

РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «УКРАЇНА-2050»

Громадська організація (ГО) «Україна-2050» щиро вітає Ієрархів і духовенство Українських Церков. Президента. Голову Верховної Ради. Прем'єр-міністра та Збройні Сили України, всіх медичних працівників та українців і всіх наших друзів у світі з одним із найбільших християнських свят — Різдвом Христовим!

Величний день Різдва Христового, що прославляє прихід у земний світ Сина Божого, духовно зміцнює нас, відроджує наші душі в любові і всепрощенні, додає віри в торжество добра над злом та вселяє в нас почуття надії на краще майбутнє.

Цьогорічні святкування Різдва Христового затьмарюють СОУІО-19 та російська агресія проти України, народ якої продовжує захищати територіальну цілісність України та стримувати просування російського експансіонізму на Захід.

У світлий день Різдва Христового ГО «Україна-2050» закликає всіх уславити Сина Божого та помолитися за подолання пандемії коронавірусу, за мир у світі та щоб Україна посіла заслужене нею місце серед незалежних, демократичних та успішних європейських держав.

*Христос рождається!
Славимо його!*

Евген ЧОЛІЙ,
Президент ГО «Україна-2050»

Шановні колеги!

Сердечно вітаю Вас та українські громади ваших країн з Різдвом та Новим роком.

Яким складним не був би 2020 рік, ми з вдячністю проводжаємо його в історичне минуле. З наступним роком пов'язуємо сподівання на гарні події у своєму житті та житті наших родин, а також у наших українських громадах, в Україні та у всьому світі.

Бажаю всім вам і членам громад міцного здоров'я, оптимізму, добробуту, душевної гармонії, а також плідної праці задля збереження української ідентичності в наших спільнотах, популяризації української культури, задля Перемоги України над ворогом.

*Христос народився! Славимо
Його!*

З повагою,
Віра Коник,
Віцепрезидент СКУ у Східній Європі,
голова Конгресу українців
Естонії

Шановні друзі,

Від імені Світового Конгресу Українців та своєї родини, дружини Адріанни і дітей – Романа, Данила, Лариси і Олени, бажаю Вам миру, здоров'я, злагоди, радісного Різдва!

В ці світлі дні залишайтеся в безпеці, святкуйте з рідними, у колі тих, з ким мешкаєте, а також віртуально з іншими близькими людьми. Долучайтеся віртуально до святкових Різдвяних відправ у ваших храмах та величних соборах у Києві. Христос рождається! Славимо Його!

Павло ГРОД
Президент СКУ

УКРАЇНА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
вул. Грушевського, 21, м. Івано-Франківськ, 76004, тел. (0342)55-22-91, факс 55-21-86
E-mail: oda@if.gov.ua Код ЄДРПОУ 20567921

23 грудня 2020 р.
Вих. №1506/0/2-20/01-019

На № _____ від _____

Голові Союзу українців Румунії
Миколі-Мирославу Петрецькому

Шановний пане Голово!

Прийміть найщиріші вітання

з Різдвом Христовим і Новим 2021 роком!

Нехай світлі різдвяні і новорічні свята
подарують Вам радість, принесуть добрі новини.

Бажаю, щоб рік, що настає,
був для Вас щедрим на успіхи та радісні події!

З повагою

Заступник голови обласної
державної адміністрації

Василь Івашик

Дорогі друзі!

Щиро вітаю Вас з прийдешнім Новим 2021 роком та Різдвом Христовим! Нехай цей рік буде для Вас щасливим, а сяйво Вифлеємської зорі зігріє Ваші серця, принесе у оселі радість, любов та творчу насагу для продовження Вашої великої благодійної діяльності.

З вдячністю за співпрацю,
Євгенія Петрова
Координатор СКУ зі зв'язків з громадами

Інтерв'ю з Головою СУР, Депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким

Шановний пане Миколо-Мирославе Петрецький, в першу чергу, дозвольте привітати Вас з переобранням до Палати депутатів, де далі будете відстоювати інтереси української громади Румунії, третьої за чисельністю національної меншини в нашій країні. А тому що кінець року це найкращий час для підбиття підсумків, скажіть, будь-ласка, по-перше, чи СУР задоволений здобутими результатами на місцевих та парламентських виборах, які відбулися цього року?

— Дякую за привітання. По-перше, я хочу підкреслити той факт, що представники нацменшин у Румунському Парламенті не представляють тільки меншину, до якої вони належать, вони представляють й інших жителів Румунії, які мешкають поряд з відповідною меншиною. Щодо результатів на місцевих та парламентських виборах, можемо сказати, що за окремими винятками результати добрі та дуже добрі. Якщо на місцевих виборах СУР покращив свій результат у три рази, тобто ми збільшили кількість наших представників на місцевому рівні від 13 до 40, то на парламентських виборах СУР піднявся на 9 позицій, тобто з 15 місця у 2012 році на 6 місце цього року. Треба підкреслити, що ці результати ми отримали, незважаючи на те, що окремі контркандидати переконали людей, що представники нацменшин здобувають автоматично своє місце у Парламенті або у місцевих радах, те, що неправда.

— Результати СУР, який Ви очолюєте з 2015 року, на цьогорічних виборах завдячуються, мабуть, у великій мірі тому, що в останні роки СУР розвинув свою діяльність у різних галузях, навіть у важких цьогорічних умовах пандемії коронавірусу. Розкажіть про гуманітарні акції, проведені СУР та докладені зусилля для обмеження нового коронавірусу серед населення Румунії.

— З самого початку пандемії СУР розвинув свою діяльність для того, щоб підтримати українську меншину Румунії й не лише. Таким чином з членських доходів СУР дотував школи та місцеві адміністрації всім необхідним для обмеження коронавірусу, також фінансово допоміг повітовим лікарням, де компактно проживає українське населення, поставив у розпорядження шкільні свої транспортні засоби, фінансово підтримував учнів. Подарував школам комп'ютери, планшети, телевізори для проведення онлайн-уроків, також нагородив усіх дітей, які брали участь у конкурсах, олімпіадах, та викладачів. СУР організував багато конкурсів з метою заохочення дітей вивчати українську мову, головне в ці важкі моменти.

— Добре відомий той факт, що СУР приділяє особливу увагу українському шкільництву та вивченню рідної української мови. Що було зроблено в цьому сенсі?

— СУР приділяє дуже велику увагу шкільництву, але через пандемію цього року ми вирішили приділити ще більшу увагу, ніж минулими роками, головні школам, учням та вчителям, незважаючи на те, що не всі конкурси проводилися й на національному рівні через пандемію коронавірусу, СУР нагородив усіх учнів та вчителів, які працювали з дітьми, котрі взяли участь у повітових етапах, наприклад, в олімпіаді з української мови. Також ми організували онлайн-конкурси, на яких були нагороджені всі діти та вчителі, такі, як: Декламування української поезії, Молоді українські таланти Румунії, конкурси до Дня української мови в Румунії, до Дня вишиванки, до Міжнародного дня захисту дітей та інші конкурси, які проводилися у всіх повітах, де компактно проживає українське населення. Також хочу підкреслити, що кожного року з нагоди Святого Миколая СУР дарує подарунки всім учням, які вивчають українську мову, йде мова про приблизно 8000 подарунків, які СУР дарує дітям у всіх повітах Румунії, де компактно проживає українське населення.

— Культура — це дзеркало певної нації. СУР чимало сприяє й культурному розвитку української громади Румунії, в тому числі шляхом проведення культурно-мистецьких заходів з метою збереження звичаїв і традицій українців. Розкажіть, будь-ласка, про головні культурні заходи, які проводить Союз українців Румунії протягом року.

— Кожного року СУР проводить приблизно 350 культурних заходів. На жаль, через цьогорічну пандемію нам необхідно було змінити формат наших подій. Добре відомо, що на окремих подіях, організованих СУР, брали участь тисячі людей, але, на жаль, через пандемію ми вже не могли організувати такі масштабні події. Але, незважаючи на це, нам вдалося провести майже всі заплановані події, серед яких: Дні Тараса Шевченка, День української мови, День української пісні, Конкурс декламування української поезії, Молоді українські таланти Румунії та інші. Частина з них, до березня, ми організували у звичайних умовах, після чого вони були проведені переважно онлайн або в наших приміщеннях з дотриманням рекомендацій уряду.

— Видавнича діяльність також є серед пріоритетів СУР. Яким чином зумів СУР розвинути цю галузь?

— І тут, незважаючи на пандемію, завдяки активній праці Комісії з питань преси,

мас-медіа і книговидання, нам вдалося видати близько 12 книг, з яких я б згадав: «20 років від заснування українського відділу Клузького університету» Івана Гербіла та Михаїли Гербіл, «Доповіді, статті, проповіді» отця Миколи Лаурука, «Молитви і псалми Тараса Шевченка» Івана Кідецука, «Терези» Юрія Лукана, «Стихерети» Михайла Трайсти, «Конюрадська честь» Михайла Трайсти у перекладі на румунську Лариси Іспас Трайсти, «Передодень» та «Ранок» — перші два романи з «Тетралогії свято» Корнелія Ірода та інші. Також треба підкреслити той факт, що недавно сповнився рік, відколи побачив світ журнал румунською мовою «Українські відлуння» для того, щоб і румуни мали можливість ознайомитися з українською літературою.

— СУР сприяє й духовному розвитку української громади, підтримуючи українські церкви. Розкажіть, будь-ласка, про досягнення у цій сфері.

— І у цій сфері СУР чимало сприяв розвитку української громади, підтримуючи проведення понад 40 культурних заходів та престольних празників, організованих православними та греко-католицькими церквами, а також іншими церквами, до яких належать українці Румунії та де богослужіння проводяться українською мовою. Також СУР відновив сторінки у СУРівських газетах на релігійні теми. Слід відмітити надану фінансову підтримку церквам представниками СУР, за що я хочу всім подякувати.

— Чимало зусиль протягом часу СУР та Ви особисто як депутат у Румунському Парламенті доклали для місцевого розвитку громад та вирішили чимало проблем, з якими стикаються українці Румунії, а також решта жителів у зонах компактного проживання етнічних українців. Скажіть, будь-ласка, як ви зуміли вирішити різного роду проблеми?

(Продовження на 10 стор.)

Христина ШТІРБЕЦЬ

ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ГЕТЬМАНА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1595-1657) ВШАНУВАЛИ У КЛУЖІ-НАПОЦІ

425-й річниці з дня народження видатного українського військового, політичного та державного діяча Зиновія-Богдана Михайловича Хмельницького була присвячена остання у цьому році зустріч української громади у Клузі-Напоці, що відбулася 5-го грудня в режимі онлайн. Виняткова постать першого гетьмана Війська Запорізького вже століттями привертає увагу фахівців та просто свідомих українців. Його досягнення, прагнення та наслідки керування не перестають отримувати як схвальну, так і зовсім протилежну оцінку. Одні підкреслюють силу та стійкість створеної ним української гетьманської держави, на зруйнування якої «Росія ...витратила сто з гаком років». Інші звинувачують у підписанні домовленості з Москвою, яка з роками «перетворилася у фактичну анексію України». Для багатьох поява Богдана Хмельницького і його зріст вселяють надію на появу нового «загальнонаціонального лідера, який очолить національне відродження». «Найбільше місце Богдана Хмельницького в історії України, — не як полководця, хоч би й великого, не як дипломата, хоч би й блискучого, а як державного діяча, фундатора й будівничого

Української Козацької Держави», — пише сучасний найкращий дослідник доби Хмельниччини О. Оглоблін. Ознайомлення з відомими та новими історичними фактами і їх оцінками, що мають відношення до діяльності цього феноменального сина українського народу, і було темою цієї події

в Клузі. Її організація та проведення є результатом праці викладачів українського відділу при факультеті іноземних мов — подружжя Гербіл — за постійної фінансової підтримки Союзу українців Румунії. А її учасниками стали як студенти, так і викладачі, керівництво Клузького університету імені Бабеша-Бойоя, а також члени СУР.

Першу роботу на тему: «Богдан-Зиновій Михайлович Хмельницький — гетьман України» зачитала на румунській мові студентка Андрея Пиржа. Доповідка стисло переповіла відомі факти про походження Богдана Михайловича, його освіту, початок військової кар'єри у складі війська польського, а також малоправну ситуацію козаків за часів Речі Посполитої. І хоча часто говорять про особистий конфлікт Хмельницького з польським панством, як головну причину повстанської, а потім і визвольної боротьби Хмельницького, та студентка виділила: «Були й інші фактори, які сприяли просуненню Хмельницького на передову народного невдоволення в Україні: економічні, етнічні та релігійні». Після ряду переможних військових кампаній на чолі «повстання рабів», як називали українську революцію поляки, гетьман заходився будувати нову Україну, повністю незалежну економічно і юридично від Польщі. Паралельно Хмельницький шукав можливості забезпечити молодій українській державі, усьому українському народові можливості вижити та зміцнитися.

(Продовження на 11 стор.)

Ольга СЕНИШИН

Іван Хреститель

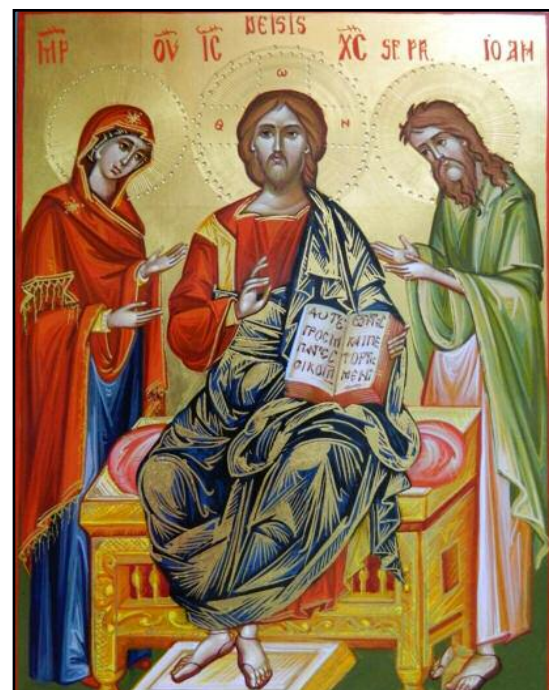
Наша Українська Православна Церква шанує чимало людей, які завдяки своєму святому життю стали добрими прикладами для нас, а у небесній славі вони є світильниками, які моляться за нас Отцю Небесному. 3-поміж усіх відомих або менш відомих святих, Іван Хреститель — пророк, мученик, за Дівою Марією — найбільший святий.

У нашому календарі, кожного дня спомінаємо одного чи більше святих. День, призначений для прочитання святих, є днем їхньої смерті. Але Івана Хрестителя відзначаємо більше разів протягом церковного року: 7-го липня святкуємо Його Рождество, 11-го вересня поминаємо Усікновення голови Святого Івана, а 20-го січня святкуємо Собор Святого Івана Хрестителя, празник, з яким закінчуємо різдвяні свята. Іван Хреститель не творив жодного чудеса на землі, але Ісус сказав про нього, що «між народженими від жінок не було більшого від Івана Хрестителя» (Мт.11,11). Бог оцінював Івана Хрестителя, люди, яких Він хрестив у Йордані, слухали його, навіть найбільший його ворог — цар

Ірод — любив слухати його слова та вважав його Божим чоловіком. Іван Хреститель є великий перед Богом тому, що Він народився в сім'ї священника Захарії та Єлисавети, коли вони були у похилому віці й вже не сподівалися мати дітей, а це після сильної їхньої молитви. Після смерті його батьків він іде у пустелю Юдейську, де живе як пустник та готується до великої місії, що чекає на нього: проповідувати людям про Того, який іде слідом за ним — Ісуса Христа.

Іван Хреститель підготував людей до зустрічі із Сином Божим, тому й названий ще й Предтечею. Головним моментом своєї місії є той, коли Ісус приходить до Йордану, щоб прийняти хрещення від Нього. Іван Хреститель каже Ісусу: «Мені самому треба хреститися в Тебе, а Ти приходиш до мене?». Ісус у відповідь сказав йому: «Залиш це тепер, так бо личить нам здійснити всяку правду» (Матей 3,14-15).

Іван Хреститель навчав людей бути милосердними та вберегтися від гріхів, засуджував гріх людини, навчаючи її покаяння. До царя Ірода звертався зі строгими словами, засуджуючи його великий гріх розпусти, тому що Ірод жив із Іродіадою,

жінкою брата свого. Іван Хреститель свідчив правду, противився грішному життю царя та виконував Божу волю.

Але Іродіада намовила свою доньку попросити голову Івана Хрестителя. Предтеча, Пророк і Хреститель Іван знадобився перед Богом великої слави ще й за своє земське життя, а на вічному Троні Господа заслужив сісти ліворуч Ісуса Христа, як він зображений на іконах.

от. **Іван ЮРЧА**

*Іван КОВАЧ удостоєний найвищої нагороди
Національної спілки письменників України — медалі
"Почесна відзнака".*

ВІТАЄМО!

Іван Ковач (нар. 29 серпня 1946 р.) – визначний український письменник Румунії, видатний громадсько-культурний діяч, щирий і відданий друг України. Його офіційний і неофіційний послужний список представляє колоритну творчу особистість, яка завжди у вирі подій – державних і міждержавних, літературно-мистецьких і освітніх. Адже він – член Спілки письменників Румунії, член Національної спілки письменників України, видавець і редактор багатьох книг, автор понад 20 поетичних, прозових і літературно-критичних збірок, тридцять років (з 1990 р.) на посту

головного редактора бухарестського часопису українською мовою "Вільне слово". Упродовж тривалого часу він виконував обов'язки кореспондента радіо "Свобода" ("Вільна Європа"), власкора Національного агентства преси "Укрінформ" та Національного радіо України, радника Міністерства виховання і досліджень Румунії з питань освіти українською та іншими слов'янськими мовами.

Ухвалою правління Національної спілки письменників України від 24 листопада 2020 р. Івана Ковача нагороджено медаллю НСПУ "Почесна відзнака" за вагомість і високий художній рівень творчого доробку.

Вітаємо високодостойного письменника з нагородою і бажаємо йому міцного здоров'я та нових щедрих ужинок на літературній ниві!

В українській православній церкві, що в місті Сігеті, відслужено Подячний Акафист

У вівторок, 29.12.2020 р., в українській православній церкві м. Сігет, як кожного року, відслужився Подячний Акафист священниками Українського Православного Вікаріату в Румунії на чолі з отцем Вікарієм Іваном Піцурою. Цього року були прочитані на українській і румунській мовах спеціальні молитви для важкого періоду, в якому знаходимося через пандемію коронавірусу.

У своєму слові от. Вікарій підкреслив, що тільки поважаючи свого ближнього, можемо доказати свою віру.

От. Радник Микола Лаурук говорив про значення молитви для мирних відносин між етнічними групами Румунії.

Обидва отці нагадали присутнім, що цього року – 30-річний ювілей заснування Українського Православного Вікаріату Румунії.

От. Вікарій подякував духовенству Вікаріату (з Мараморощини, Банату і

Бухаресту) за їх працю, а от. Радник сподавав, що зростає число українських парафій і монастирів на території Румунії є знаком живого духовного життя, а після цього подякував і представникам СУР, присутнім у церкві на чолі з паном Мирославом Петрецьким, головою Мараморської філії СУР, за те, що вони роблять для зберігання культурної та етнічної ідентичності українців Румунії.

от. Маріус М. ЛАУРУК

Іван КОВАЧ

ЗАБОРОНЕНИЙ РАЙ

У слові вирізьблюю свічку –
і ронить електрика сльози,
у вогнище кидаю річку –
і криком розносяться лози...

У слові вирізьблюю подих
і тінь твого тіла – жорстоку,
на вічність спадає безводдя,
склепіння в веселу затоку...

У слові знаходжу ті суми,
що мчать забороненим раєм,
і з себе втікаю без шуму,
немов з цитаделі пустої...

У слові горю, наче тріска,
зникаю в безмежностях зору, –
набоєм, де птах в обелісках
всіх обривів раниць узори...

У слові, як в хаті, чи в лаві –
достиглі віки й хромозоми,
дитини матерії слава
і смерті сумні криголами...

«АКОРДИ» ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ПРО КРАСУ Й ТАЇНСТВА СВІТУ (III)

(Продовження з н-ра 23-24/2020)

Ще ж «остатні лілії», останні в'янучі квіти нашого земельного життя-буття, що поступають тією «тихою дорогою» до кінцевого пареступу в потойбіччя, запевняє нас мініатюра спокійним тоном, немовби нічого страшного не діялося при нашому поверненні у позачасовий простір, що можливе тільки для людини, яка ціле своє життя зросла у правді і любові і задля правди й любові шукатиме до кінця свого життя духовні опори людства – Мати Божу і її Сина, бо тільки сам Бог є Правда, Світло і Любов, скільки часу на землі панують «якісь «вартості»... і «мораль», «різнобарвна брехня» та «різне самопониження», іронізує авторка, щоб творити ними «якийсь капітал з людських прикмет і думок з їх сили... будувати з неї щось велике, велике. могутнє!.. Саме тому треба думати про «початки», про «кінці», про «красоту» (...) «із зарисом любові, і з зарисом чистоти, в котрій красі затонули б і вартості, і сучасна мораль, і угинаючіся спина, і сльози горя, і саме горе...» («Мати Божа»). Запримічаємо, що нарис-алегорія «Мати Божа» (1894) осереджується якраз на повсякденній мотивації праведного життя на землі, яке було і є окутане людьми у несправедливості та фальшивій моралі, якою принижувались свої ближні побратими неправедниками, перевертнями справжніх вартостей і сіячів нестерпного горя та невинних сліз. Саме їх викриває тридцятилітня Ольга Кобилянська і згадує алегоричним сном-привидом – як героїня першої особи – що треба жити в постійному шуканні правди й любові «того» за котрим серце її тужило – Сина Божого. До цього пошуку і дождань у нескінченій перевтомі поміч завжди приходять від Всеохоронниці Матері Божої (в тексті «жінка в незначнім темнім убранню з головою сповитою в чорну хустину/... /У неї було гарне лице з задумливими гарними очима, котрі сяли якимось вогким світлом /... /однак, яке ж стомлене здавалось се лице, а біля її ніжних, майже, дівочо-непорочних уст уклалась лінія несказанного болю» – Т1., Букрек, 2013, – «Мати Божа» сс.176/7), яка пригадує героїні, що вони пізнаються ще з її дитинства і перша зустріч залишається незабутньою: «Раз бачила ти мене ще дитиною. Се було перший раз. Я прийшла була з двома сиротятами/.../. Твоє дитяче серце краялось на їх вид, хоч і не розуміло вповні нужденності їх походження. Дитиною, як і вони/.../, а однак по твоїх очах пізнала я вже твою будучу душу! Я бачила, коли ти мене вже не виділа, твої гіркі сльози над ними; так, я бачила ті сльози ще місяць опісля. Тоді-то зложила я на твої уста поцілуй із бажанням, щоб правда, котра збудилась у твоїм серці, переходила тобі колись і через уста – (Там само)». Також згадує її милосердні вчинки біля «умираючого п'яниці-безсилої людини і

коло «напівбожевільної», що лежала в недугі, або коло осліпшої робітниці фабрики, яких обдаровувала людською гідністю перед смертю; пригадує нещасну стареньку вдовицю покинуту власними дітьми, яку захищала в найтяжчі моменти розгублення. І як вона піклувалась чужою жінкою «без пристановища», умерлої «у цвіті життя», та провела її на цвинтар і кожної весни прибирала ту могилу квітами, щоб, в кінці, запевнити її, що в ім'я правди і любові завжди буде посередницею між віруючими добродійниками милостиней і Сином Божим.

По духовній лінії від нарису «Мати Божа» після дев'яти років Ольга Кобилянська заглиблюється у внутрішній світ людини ангельської і пише поезію в прозі

Погруддя О. Кобилянської у Гура Гуморулуй

«Мої лілії» (1903) з іншими чотирма мініатюрами, якими уточнює, хто вони ті службові «лілії серця» й душі, що ведуть на ту «ясну дорогу»: перша лілія – обраної алегорії самоти, глибокої, пекучої і жагучої, коли людина купається на сонці пустині в «плачу» грізною терпеливістю «без гуку і життя», тобто без своїх материнських і батьківських охоронних очей «готових до бою за щастя дитини своєї», але і без «очей брутальної буденної цікавої юрби», що зводить людину з доброї надійної дороги. Нераз життя наше в грізній самоті «освіжується своїми сльозами» в пустині на «жадібнім сонці болю», певне, до духовного очищення; друга мініатюра відкриває один із стрижневих стовпів нашого щоденного існування – довір'я – , а довір'я це – «маленька дитина з щирими невинними очима», яка зі щирістю «біжить до того, хто кличе її до себе», сміється, плаче і жде з відкритою душею – «краса і багатство» його – жде парної відповіді до власної душі. На жаль, над голівкою цієї жадібної, чистої-пречистої дитини, «сильна рука розчарування» падає «каменем на ясну голівку його, що не знало іншого почуття, як правди, правди і віри», – грубість, що зали-

шиться на ціле життя затіненням душевного сонця щастливості для будь-котрої людини; третій текст звертається до лілії – справжньої любові, без ласощів та поцілунків, формальних, а до любові, «що поважна, як смерть, годує сама себе і других. Вона годує себе, і сльозами, і горем, і сумом, і самотністю, а поза гробом – золотою тінню пам'яті – споминами про її святу несквотельну силу». Отож життя – очищення самотою, болем, сльозами й терпеливістю; життя – чисте довір'я, як душа дитини, «в почуття прямості, правди і віри». Життям визначається справжня любов, «поважна як смерть», що «годує»/ об'єднує людей в одне ціле/ «і сльозами, і горем, і сумом, і самотністю» при житті і «поза гробом – золотою тінню пам'яті – споминами про її несквотельну силу» за незабутніми спогадами Матері Божої, що завжди присутня, де – сльози, горе, сум і самотність, де діється милостиня в ім'я правди, любові та людської гідності.

Яка дивовижна глибіння і краса у нашому внутрішньому світі, що відкриваються мініатюрами панни Ольги, як справжні духовні орієнтири нашого життя-буття в гармонії з природою на концептуальному фоні Св. Письма, любові до Бога, Матері Божої та нашого ближнього. Лаконізм і психологізм нашого духовного ества виражають суть земельного існування людини, немовби визволялися там з глибинної підсвідомості і перекукувалися всевалентним логосом, простеляючи нам праву і святу дорогу від колиски до потойбіччя.

Дана дорога – неможлива без покори і жагучої самоти, сліз, суму і горя, та без духовного очищення, дорога, яку поетеса в прозі ще молодою обрала собі майже під клятвою служити їй мелодійним словом: «Я свою дорогу знаю. То самота./... /Я буду тобі служити, ти велика безсердечна самота, і пісні свої прокладу у ніг твоїх./ Усміхнися тоді! (Акорди 3)». Зовсім нелегкий обов'язок перед «великою безсердечною самотою» – великим безвихідним випробовуванням Божим, як доказує нам неймовірний майже страхітливий і незрозумілий оксиморон для звичайної людини, за те душевноприготовчий, повний духовної величі, якою переконав нас алегоричний нарис про Мати Божу та героїню, що постійно шукала Його», за яким «моє серце тужило» – висловлюється вона – , а довга дорога пошуків проходить самотою і добродійними милостинями ближнім нашим, за свідченням апостола Матея(25:36-41): «Бо я голодував і ви дали мені їсти; мав спрагу і ви мене напоїли; чужинцем був і ви мене прийняли(36); наглий і ви мене одягли; хворий і ви навідалися до мене; у тюрмі був і ви прийшли до мене(37)». Тоді озвуться праведні до нього: «Господи, коли ми бачили тебе голодним, і нагодували, спрагненим, і напоїли?(38).

(Продовження на 10 стор.)

Іван КІДЕЩУК

Духовна пожива

Про Святого Миколая

Багато святих має Православна Церква, але не всі мають такий головний празник, як св. Миколай; багато святих єпископів є в нашому календарі, але жоден з них не такий близький до душі вірників, як Св. Миколай; багато добродійних святих і чудотворців має наша церква, але ні один не є так часто прикладом, як Св. Миколай.

Святкуємо пам'ять святих не тільки в день їхньої пам'яті, але і кожного разу, коли беремо їх як приклад, знаючи, що вони успішно освятили своє життя, наближаючись до Бога більше, ніж інші віруючі або невіруючі люди. Тому можемо сказати, що маємо 3 головні причини, за які Св. Миколай має таку велику честь поміж святими і таку велику значність для нашої віри.

Вперше тому, що на першому вселенському соборі (321) він захищав віру православну перед еретика Арія, підтверджуючи, що Ісус Христос є і Бог, і чоловік: «Ти засоромив Арія безумця, і загасив полум'я ересей. Ти почув зв'язаних у темниці воеводів і прийняв від них привітання: Радуйся!» (спів утрєня). Тільки правильна віра може вести людей до Бога. Обороняючи цю віру в Ісуса Христа, може, не випадково празнуємо його на середині різдвяного посту.

Друга причина цього урочистого святкування є та, що він став таким близьким до вірників, що він, під час свого життя, хоча був єпископом, був дуже близьким до людей, помагаючи їм, даруючи їм все те, що їм потрібне було: «Якими пророчими піснями звеличимо Святителя? Він дбав

про тих, які далеко, і заступався за неprisутніх, немов за близьких; прорікав правдиво майбутність, старався дбати про всю вселенну і визволяв усіх скривджених. Він у сні явився богомудрому цареві і здавна увязаних визволив від несправедної смерті, даючи велику милість» (вечірня). Можна сказати, що з цієї точки зору Св. Миколай провів своє життя за словами Спасителя: «Блаженніше давати, ніж брати» (Дії Святих Апостолів 20,35). Ці слова є одним із символів нашої віри, тому що дарувати означає імітувати Бога, Який не тільки життя і світ подарував людині, а навіть і спасіння через Ісуса Христа: «Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Єдинородного, щоб кожний, хто вірує в Нього, не загинув, а мав життя вічне» (Ін. 3, 16). Так, як Бог Отець дає в дар Свого Сина для спасіння світу, так само в дар дає і Син Своє життя для спасіння світу: «За наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити за волею Бога й Отця нашого» (Гал. 1,4). І все наше духовне життя підтримується даром Божим – дістаємо всякі дари духовні для зміцнення віри (Рим. 1,11). Хочемо, чи ні, мусимо признати, що зі всіх дарів, які ми дістаємо на протязі життя (будь-яку радість вони принесли б нам), тільки дари яких дістаємо від Бога є досконали: «Усяке добре давання та досконалий дар походять з гори від Отця світла» (Як. 1,17).

Св. Миколай один з тих святих, які зрозуміли, що стати подібним Богові означає й імітувати Його через дарування. Тому і його ми імітуємо

на цьому празнуванні, і надіємося, що і через це ми удостоїмося Божої любові: «Бо Бог любить того, хто радість дає» (2 Кор. 9,7).

Третя причина, за яку Св. Миколай був оцінений під час свого життя, але й після смерті, це те, що він знав, як давати ті дари, які людям допомагали, тому що він дуже добре пізнавав, і навіть і тепер пізнає, потреби різних людей: «Восхваляймо всі великого архипастиря та ієрарха, мирлікійського первопрестольника Миколая. Він бо врятував багато людей, що мали несправедливо вмерти, і в сні з'явився цареві з Авлавієм, касуючи несправедливий засуд» (утрєня). Знання чинити відповідні дари є також одна імітація Бога, тому що Він дає дари досконали, як каже Ап. Яков, якраз тому, що досконало пізнає тих, яким дарує. «Я знаю тебе на ім'я і знайшов ти милість в очах моїх» (Вихід 33, 12). Сам Спаситель каже, як добре знає Бог людину: «Знає Отець ваш, чого потребуєте» (Мт. 6,8) і «ваші серця знає Бог» (Лк. 16,15). А пророк Єремія передає нам одні з кращих слова Божі про знання людської душі: «Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра, тебе посвятив» (Єр. 1,5). Св. Миколай доказує, що старався стати досконалим, імітуючи Бога не тільки в даруванні, але і в пізнаванні людської душі та її потреб. Самі бачимо, що коли даруємо комусь щось, треба знати ту особу, якій ми даруємо, тому що без цього можемо дарувати те, що їй не потрібне.

Це головні причини, за які святий єпископ Миколай нам такий любий, тому що все, що він робив і робить, іде прямо до душі кожного з нас. Стараймося, празнуючи його, брати від нього приклад у нашому обожненні, адже він сам старався достойно сповнювати заповіді Божі у своєму земному житті.

от. Маріус М. ЛАУРУК

Різдвяні та новорічні звичаї і традиції українців у Румунії

Українці, які проживають у повіті Мараморошини, відзначають Рождество Ісуса Христа, Різдво Христове за юліанським календарем (6-7-ого січня). Різдво Христове – одне з найбільших релігійних свят, а також і радість для всіх християн.

Одна з гарних традицій, які зберегли українці, це колядування. На Святвечір діти групами йдуть колядувати із звіздою від хати до хати, щоб прославляти Народження Ісуса Христа.

Молодь виступає у виставі Вефлеєм, дорослі люди ходять із старою церковною колядою. Також українці організують різні концерти та фестивалі українських колядок.

На Мараморошині, де проживає найбільше число українців у Румунії, вони зустрічають свята з великою радістю.

На Святий вечір, напередодні Різдва, вся родина сідає за стіл, запалюють свічку, починають з молитвою «Отче наш», колядують, а потім їдять 12 пісних страв на честь 12 апостолів.

Різдво Христове – це красиве і наповнене своїми звичаями і традиціями. Християни шанують це свято і намагаються далі переда-

ти всі ці традиції молодому поколінню.

Різдво об'єднує атмосферу добра, люди збираються із своїми сім'ями, дарують один одному подарунки, колядують всі разом і проводять час із задоволенням.

На перший день Різдва продовжуються колядки. В Мараморошині в українських

селах зберігся давній звичай – Вефлеєми. Вони колядують від першого дня Різдва аж до третього дня.

Щороку у місті Сігету-Мармацієй Марамороського повіту у місяці січні організується Фестиваль українських колядок. Але цього

року не знати, як буде відбуватися через пандемію коронавірусу.

У Фестивалі українських колядок, організованим СУР, беруть участь групи колядників з повітів: Тульча, Ботошани, Сучава, Сату-Маре, Тіміш, Арад, Караш-Северін, Клуж та Марамуреш, в яких компактно проживають етнічні українці, а також і наші сусіди з України.

Організування цього фестивалю має на меті представити свої прекрасні колядки з кожного повіту, де живуть українці.

Для нас, українців, велика радість і надія на те, що цей фестиваль буде завжди на високому рівні.

Новий рік в українців у Румунії також святкується яскравими виставами. Колядники є найважливішим ритуалом Нового року. У період між Різдом та Новим роком колядники колядують у масках. У Мараморошині проходять гарні процесії в масках дідів та демонів. У масках діди проводять різні ігри із козою. Вони одягнені в костюми з масками, які створені з овечих шкір.

(Далі буде)

проф. Микола ДУТКА

15 найніжніших українських страв, які практично зникли з нашого столу

Укrajнська традиційна кухня складається з простих у приготуванні сільських страв, основою яких є злакові та овочі, такі, як картопля, капуста, буряк та гриби.

Меню українців в основному складалося з хлібних страв і борошняних виробів. Це і традиційні вареники, галушки, гречаники.

Борошняні страви подавали з рибою, ягодами, молоком, маслом, рідше – м'ясом. У щоденному побуті м'ясо використовували переважно у вигляді сала і смальцю, а ковбаси та інші м'ясні продукти можна було побачити на столі лише на свята.

Ось 15 традиційних українських страв, які все рідше стали з'являтися на наших столах:

1. Саламаха, або соломаха

Це різновид каші. Її основний компонент – гречана мука (рідко пшенична або житня), з якої готували рідке тісто, вливали його в підсолений окріп і заварювали, розмішуючи.

Коли саламаха була готова, до неї додавали масло, заправляли все смальцем з часником. Саламаха була одним з найпоширеніших страв у козацьких походах.

2. Зубці

Ця страва схожа на кутю. Її основними інгредієнтами були очищені зерна ячменю, товчені і просіяне конопляне насіння.

Зубці на смак були трохи солодкуватими, тому їх дуже любили діти. З раціону українців зубці зникли в кінці XIX століття.

3. Крупник

Готували його на простій воді, люди багатші – на м'ясному бульйоні. У хід йшли всі відомі нашим предкам крупи – гречана, перлова, кукурудзяна, пшенична. За консистенцією ця страва нагадувала рідке пюре.

Заправка для страви була традиційною – сма-

жене сало з цибулею і морквою. У крупник могли додати і дрібно нарізану картоплю, зелень – кріп або петрушку.

4. Кваша

За консистенцією ця ситна страва схожа на кисіль. Готувалася вона знову-таки з борошна – гречаного або житнього. Його заливали окропом і давали настоятися цілу ніч.

Вранці це тісто варили в горщику до готовності. Влітку до Кваші додавали сезонні ягоди, а в холодну пору року – сушені або товчені сухофрукти.

5. Тетеря, або Рябко

Це проста і невідгадлива, але калорійна каша. Готувалася вона з пшона з додаванням розведеного гречаного борошна.

Готову тетерю заправляли засмаженою цибулею або тільки маслом. У кращі дні тетерю готували на м'ясному або рибному бульйоні.

6. Книші

Книші готували з житнього борошна, іноді пшеничного. Вони мали вигляд коржів, начинених смаженим салом і цибулею. Готували цю страву переважно на свята, які випадали в піст (Святий вечір, Благовіщення), на поминки, проводи.

У західних областях України книшем називали пиріг з начинкою з гречаної каші і вареної картоплі.

7. Душенина

Це старовинна українська страва, приготована з м'яса свійської худоби, птиці або їх поєднання, овочів, прянощів. Усі ці інгредієнти, порізані середніми шматочками, укладалися в горщик, гасилися до готовності, подавалися з вареною картоплею або кашею. М'ясо перед закладкою ще й обвалювали в борошні.

Ця страва була традиційною для весіль та інших урочистостей.

8. Холодник

Дуже схожий на окрошку. Готується на квасі або холодному буряковому відварі. У деяких областях за основу беруть кисле молоко. У нього додають овочі за бажанням. Найчастіше це свіжий огірок, зелена цибуля, також можна використовувати варене яйце.

Холодник відмінно підходив для спекотної пори року.

(Далі буде)

Фото з відкритих джерел.

Джерело: lifter.com.ua

<http://vsviti.com.ua/interesting/history/92865>

Святий Миколай обдарував дітей ансамблю «Веселка» Яської філії СУР

Грудень – місяць подарунків, заходів, присвячених дивовижним зимовим святкам. І ці свята розпочинаються з дня Святого Миколая, який для багатьох із наших співгромадян відзначається 6 грудня, а ми, українці, які проживаємо в Румунії, відзначаємо це свято 19 грудня за новим стилем, а за старим стилем – 6 грудня.

Святий Миколай для християн відомий як Миколай Чудотворець, якого пам'ятають та шанують православними християнами, римо-католиками та греко-католиками як історичну особу і великого святого, який опікується солдатами, водіями та мандрівниками, допомагає бідним у нужді, вважається покровителем дітей, студентів, моряків та торговців.

Як би не називали святого в різних країнах світу, його місія скрізь залишається однаковою: приносити радість і дітям, і дорослим.

І цього року Союз українців Румунії взяв на себе роль посланця Святого Миколая, щоб порадувати дітей нашої громади, пропонуючи їм з нагоди зимових свят подарунки, специфічні для їх віку. Бенефіціантами щедрості Святого було приблизно 8.000 дітей, а також і діти українського ансамблю народного танцю "Веселка" Яської філії СУР, "ветерани" за важкі та насичені випробуваннями результати цього року, а також "першокурсники", які приєдналися до них за їх ентузіазм та відданість, з якими вони беруть участь у репетиціях, за їх прагнення до вдосконалення виконавчої майстерності хореографічного мистецтва українського танцю, і ми впевнені, що їм це вдасться.

Під час події діти читали вірші та співали колядки. Також відбулася цікава дискусія членів комітету з керівником ансамблю, дітьми та батьками щодо майбутньої діяльності ансамблю на випадок стабілізації епідеміологічної ситуації. На завершення діти висловили вдячність та подяку керівництву СУР за отримані подарунки, а також їх бажання якомога швидше з'явитися перед глядачами з Яс та з інших населених пунктів країни та з-за кордону.

Завжди приємно повернутися бодай на день у дитинство або трохи побути з Миколаєм для кожної людини. Цей день варто присвятити не тільки солодощам, а і наочним прикладам взаємодопомоги та турботи, допомоги знедоленим, бідним та хворим.

Примітка:

Згідно з малочисленими письмовими джерелами, що збереглися до нашого часу, Миколай народився близько 280 року у грецькому місті-колонії Патара. Його батьки були багатими та глибоко віруючими християнами, котрі охрестили сина відразу після його народження, що було рідкістю на той час. Змалку Миколай був дуже релігійним, і ще юнаком він поставив собі за мету присвятити своє життя богослужінню. По смерті батьків сину залишається великий спадок, який він вирішує роздарувати потребуючим і здійснює цей задум протягом тривалого часу.

За переказами, Святий Миколай, який згодом здобуває посаду єпископа Мирійського, був надзвичайно чесною і порядною людиною. Він завжди співчував бідним людям і всіляко їм допомагав. Щоб не принижувати нужденних милостинею, він клавав їм подарунки під двері та вікна. Розповідають легенди і про надзвичайну силу його молитов: якось він заспокоїв бурю на морі, врятувавши рибалок від неминучої загибелі. Слово Чудотворця мало і цілющі властивості – святий зцілював калік та хворих, рятував від смерті приречених на страту.

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Інтерв'ю з Головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

– Я ініціював кампанію під назвою «Пізнавай! Підтримуй! Вирішуй!». Я дізнався про проблеми, з якими стикаються наші українці, та чимало з них мені вдалося розв'язати, найголовніші серед них наступні: підручники з української мови, однакове фінансування місцевих громад, фінансова підтримка українських церков, у тому числі тих, що не належать до Українського вікаріату, але де богослужіння проводиться українською мовою, питання транспорту учнів, громадського транспорту, транскордонні проєкти, підтримка шкіл, підтримка українських класів. Тут треба підкреслити той факт, що все це вдалося завдяки співпраці між СУР, нашим представником у Румунському Парламенті та представниками місцевої та повітової держадміністрації.

– Можна стверджувати, що Союз українців Румунії є своєрідним містком між

Румунією та Україною. Як Ви бачите подальший розвиток румунсько-українських відносин і на яких аспектах має бути зосереджена основна увага?

– Ще з давніх часів наші держави мали надзвичайні відносини, маючи понад 600 кілометрів спільного кордону. І ми знаємо дуже добре, що румунська меншина в Україні та українська меншина в Румунії являються містками між нашими державами. На мою думку, це головний елемент, який зміцнює румунсько-українські відносини, за яким нам треба дбати, і я впевнений, що наші громади і надалі будуть розвивати наші відносини та будуть містками між нашими державами.

– Теж кінець року є часом постановки нових цілей і планів. Будь-ласка, скажіть, які проєкти СУР розгортатиме далі на благо української громади Румунії та не лише? Яким Ви бачите майбутнє СУР?

– Минулого місяця (листопада) на засіданні Ради СУР ми запланували для наступного року понад 400 культурних заходів, які проводитимемо у партнерстві з Міністерством освіти, шкільними інспекторами, школами, місцевими та повітовими держадміністраціями, церквами, іншими неурядовими організаціями, саме для збереження культурної та мовної ідентичності, а також для зміцнення українсько-румунських відносин. Також хочу підкреслити, що через наших 40 представників у місцевих радах будемо ще активніше підтримувати місцеву владу та розвиток сіл і повітів, де проживає українська громада.

– Щиро дякую за розмову, бажаю Вам міцного здоров'я, благополуччя та успіхів у Вашій нелегкій та відповідальній роботі. Щасливих свят!

– Щасливих свят і Вам!

«АКОРДИ» ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ПРО КРАСУ Й ТАЇНСТВА СВІТУ (III)

(Закінчення. Продовження з 6 стор.)

К оли ми бачили тебе чужинцем і прийняли, або нагим і одягнутим? (39) Коли ми бачили тебе недужим, і в тюрмі, і прийшли до тебе? (40) А цар, відповідаючи їм, скаже: Істинно кажу вам, що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили (41)».

Мініатюри «Мої лілії» написані «для заспокоєння своєї упокореної душі», – признавалась вже хвора паралічем Ольга Кобилянська Осипу Маковейу у грудні 1902 року – в цілому присвідчують обрані самоті і відданістю своїм обраним кредо прокласти «ясну дорогу», незалежно від фізичної сили і життєвих перепон, простягнених «хмарою сліз» гіркої самотності, про яку свідчить майже автобіографічна драматична алегорія «Серна біжить лісом». Ліс для Ольги Кобилянської, як і для Івана Франка, був едемським садом з незрівнянною красою, багатством і життєдайністю чародійних джерел та безконечним простором волі всіх жителів його, між якими і гнучкої, ніжної серни, яка щоденно біжить «зеленим, веселим, буйним, розкішним лісом і шукає чогось». З самого початку авторка попередила слухати про нещасну несподіванку із «зачиненими дверима» в куточку без подиху:

«Біжить. Квітки під ногами ломить, угинає. Шелестить листя дерев, шепче щось.

Ось вона стала.

Чи вже добігла? Не знає.

Думає, що добігла. В різні боки нею кидало. Високими, свавільними скоками гнала вперед, а тепер зупинилася. Її очі відкрилися широко.

Жде так непорушно, аж тремтить.

Що се? Постріл пішов лісом.

Нечутно починає щось ломитися, щось валитися – і все на неї, все на неї. Її широко відкриті очі побачили відразу, чого не бачили досі..., а її уха почули, чого не чули досі. Тихий ліс заповнився таким, чого не знала досі, а з неї самої побігла кров/... /

Слухайте!»

Несподіване нещастя, що сталося в просторі вольового едемського саду каліцтвом або й смертю ніжної серни через браконьєра, стається і між людьми обмеженням прав людини в часи Ольги Кобилянської Імперською силою Австрії, що арештувала не раз Івана Франка – борця за свободу і права людини, закинула багатодітну сім'ю біженців Кобилянських в неволю, через які письменниця самоучка почувалася нещасливою (див. Щоденник), а до того гірка доля наділила її тяжкою хворобою, самотою і безліччю горя, згаданих по досі, але авторка не відступала служити правді й любові побратимам, як «робітниця свого народу». Тому Мати Божа одноіменного нарисувати оцінювала героїню за її вчинки милостині цілувати в уста, щоб продовжувала спілкуватись з людьми і дбала за їхньою гідністю. Саме гідність рятує панну Ольгу «великою безсердечною самотою», стійкіс-

тю й наполегливістю, бо самота/ самотність своєю бівалентністю справді – «убога»/ у Бозі, з семантичної точки зору, та релігійною – постійною, глибокою вірою убогих і праведних людей в Господню правду, любов і допомогу, до яких певне належала і поетеса мініатюр у прозі, що ціле життя несла гідно й терпеливо в покорі свою жагучу самоту, слези, сум і горе, та вірно, як і добра подружка Леся Українка «пісні свої поклала у ніг її» для свого народу заслуговуючи нагородження незабутністю великого класика української літератури.

Свою творчість Ольга Кобилянська пропонувала під постійним імпульсом нових художніх пошуків літератури, музики і символіки – течіями неоромантизму, імпресіонізму і символізму, щоб здати на перехресті минулих століть зразкову поетичну прозу етюдів, нарисів, фантазій та мініатюр, що характеризуються психологічними аналізами людських настроїв та реакцій і переживань ніжних, тасмнічних струн, малознайомої нашої душі. Поетеса старається відтворити комплексність нашого духовного ества, відкрити чистоту і духовну красу людини, щоб зберігати їх постійним очищенням і випробовуванням наших тілесних і душевних ліміт, поряд з постійним прагненням до високих моральних і релігійних помислів.

Взагалі, критика вважає, що «Буковинська Орлиця» своєю невтомною працею здала твори високомистецького рівня до духовної скарбниці української та світової літератури.

ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ГЕТЬМАНА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1595-1657) ВШАНУВАЛИ У КЛУЖІ-НАПОЦІ

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Успробі забезпечити собі сильного союзника та добитися визнання України, як держави, Хмельницький підписав горезвісний переяславський договір про Московський протекторат. «Однак обидві сторони мали різні погляди на положення договору та характер союзу», – виділила доповідачка. «З огляду на те, що обидві сторони мали різні інтереси в Україні, свободи, які були забезпечені за життя Хмельницького, постійно обмежувались після його смерті. Врешті-решт, цей процес призведе до повного поглинання України царською Росією, а згодом Російською імперією та Радянським Союзом», – підкреслила вона на завершення.

У документальній стрічці про Богдана Хмельницького, яку було переглянуто на заході, наголошувалося на його «амбітній політичній програмі – звільнити і об'єднати території, де проживали етнічні українці». У здійсненні цього задуму йому стали у пригоді добре розуміння політичної ситуації та неабиякий стратегічний хист, а також перше в нашій історії практичне втілення так званої психологічної війни. На думку істориків, «він спирався на закладені ще Наливайком, Сагайдачним та Дорошенком традиції козацького мистецтва. Проте, організовуючи свою армію, він організовує міцну розвідувальну службу... Саме за допомогою розвідувальної та контррозвідувальної служби Хмельницький поширює дезінформацію з ціллю поширити у ворожому війську невпевненість у своїх силах, створити паніку». Така тактика допомогла йому отримати найбільші військові перемоги у боях з поляками.

У рефераті «Богдан Хмельницький – видатний державний діяч, полководець і дипломат» студентка Вікторія Глодян, серед іншого, більш детально розповіла про принципи державного керування, застосовані Б. Хмельницьким. На думку фахівців, «...козацька держава характеризувалася демократичними принципами організації... При гетьманові існував дорадчий орган – Рада Генеральної старшини, яка обговорювала найскладніші питання державного життя та поточні справи. Водночас на Запоріжжі діяла Рада січової старшини на чолі з січовим отаманом, яка приймала рішення, що стосувалися Запорізької Січі. Ще одним важливим органом державного самоврядування були полкові ради, які, крім вирішення поточних питань полкового життя, обирали полкову старшину та полковника». Не дивлячись на майже безперервний військовий конфлікт, українському голові держави вдалося зробити чимало: «створити новий

адміністративний апарат, запровадити ефективну податкову систему, почати карбувати власні гроші, встановити і підтримувати дипломатичні стосунки з багатьма країнами Європи». «Раптова смерть Б. Хмельницького зупинила його величезну діяльність, спрямовану на об'єднання всіх українських земель і зміцнення суверенітету Української держави», – зазначила дівчина на завершення.

Голова Клузької філії СУР пан І.Гербіл зачитав доповідь «Богдан Хмельницький та його зовнішня політика», в якій зосередив свою увагу на вдалій побудові гетьманом сприятливих відносин впливових європейських держав того часу до новоутвореної України. Доповідач зауважив: «Від перших місяців свого гетьманування Богдан Хмельницький особливо велику увагу зосередив на зміцненні міжнародного становища козацької України. Дипломатія була одним із знарядь, якими користувався у боротьбі за справу визволення українського народу». Завдяки акумульованому досвіду з міждержавних відносин та знання культури сусідніх народів Богданові вдалося добитися міжнародного визнання козацької держави і себе як правителя. «Своїми дипломатичними заходами Хмельницький ...частко-

Сердечне виконання молоді традиційних пісень вікової давності символічно та оптимістично завершили зустріч, допомогли надіятися на не менш успішне їх проведення у наступному році, вірити у позитивну реалізацію особистих, загальних і навіть державних прагнень та потреб.

Михайло ВОЛОЩУК

*Присвячую письменникові
Іванові Ковачу*

**Я був і буду завжди,
завжди з вами**

Я був і буду завжди, завжди з вами,
Я сйвом вашим, як Христом, радію,
І вашими безсмертними віршами,
Яких любити безупинно мрію...

Ви, наче сад, який бує в цвіті,
Як в храмі серця чарівна лілея,
Як сонце ясне в Божественнім світі
Й дівочих косах гарна орхідея.

Ви народились, щоб віршам додати
Тих променів, що й вишина не має, –
Це дар, який вам дала рідна мати,
Вас в світ вкраїнський гордо піднімає...

Ваш лет до успіху і до цвітіння
Дійшов, мов голуб на важкі вершини,
Там вас побачать різні покоління
Й те все, що сотворили для людини.

Те все ніколи в сйві не погасне,
Бо книги й вірші, які ви писали,
Своє проміння мають таке ясне,
Що й все такого ще не мали...

Ви мову українську, ту квітучу,
Й мене так, як і інших підкріпили,
Щоб зміг зайти в її красу співучу
Й начерпач з її вічних джерел сили...

Письменник ви й поет, я вас шаную
Так, як Редактора «Вільного слова»,
Бо коли вас у творах ваших чую,
Мене увічноє ваша промова.

Здається, що ви близько, біля мене,
Здається, що в ту мить я щасливію,
Що все, що висохло стає зелене,
Що коло вас цвітує й молодію.

Ваше перо мене ошасливило,
Бо все те, що в житті ви написали,
В моєму серці те все, усе розцвіло
На всі віки для вічної ухвали.

во досягнув ізоляції Польщі і ввійшов у добрі відносини з багатьма країнами. Водночас він забезпечив Україні допомогу Криму, добився прихильної нейтральності Туреччини, підготовляв союз із Швецією, ввійшов у дружні відносини з Венецією», – наголосив пан доцент. Виділяючи значення діяльності Богдана Хмельницького, доповідач підкреслив: «...вона (його діяльність)...не тільки визначила подальшу долю України, а й відчутно вплинула на європейське політичне життя».

Зазвичай, остання в році зустріч у Клузі-Напоці не обходиться без колядування, співів та святкових побажань. Не дивлячись на специфічну форму онлайн заходу, організаторам вдалось внести і ці, вже традиційні для нас, елементи передсвятковості. Було використано відеозаписи з минулих років, де групи молоді та студентів хором виконували найвідоміші колядки українців з різних населених пунктів Мараморщини.

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, головні редактори та редактори сурівських газет і журналів долучилися до флешмобу «Україна єдина», ініційованого Світовим Конгресом Українців з нагоди Дня Соборності України, 22 січня. День Соборності є однією з найважливіших дат в історії українського державотворення. 22 січня 1919 року на Софіївській площі у Києві відбулося офіційне проголошення Акта Злуки Української Народної Республіки із Західно-Українською Народною Республікою в єдину державу.

«Вернися з Риму, мій коханий синку...»

Не так давно, йдучи на велосипеді малим сільцем, — яке називається «Такула» Сучавського повіту, на похилій лавочці біля старого плота я побачив жіночку дуже похилого віку.

Зупинився на кілька хвилин біля цієї бабусі, привітав її так, як годиться вітати людину похилого віку, сів біля цієї бабусі і дуже легко зміг замітити, що вона має проблеми із здоров'ям, тремтіли руки і голова, а ще і ноги.

Бабуся так якось ніжно запитала мене, звідки я є і де живу, а я їй сказав, що я із Негостини, і що роблю недовгі екскурсії на велосипеді для підкріплення здоров'я...

Почувши це, вона сказала мені, що й вона поїхала б на велосипеді, але де їй, бо в неї це все не можливо, адже вже має дев'яносто років.

Живу в оцій хатині сама, дідусь мій помер, а муж мій теж помер, та ще і мої два синки померли, лишилась тільки я із одним сином, який через оцю бідноту, яка існує в Такулах, пішов в Італію і там зупинився в місті Римі, щоб грошей заробити, і з часом побудувати собі дім і не жити в такій бідній хатинці, у якій я живу.

Пане, сказала мені, вже минуло 6 літ, як він вдома не був.

Живу сама, як билиночка на полі, живу нелегко у цій убогій хатині і жду свого синка, щоб повернувся додому, щоб ще мала святу можливість побачити його і пригорнути до своїх грудей, до свого серця.

Якщо б ви бачили якого гарного синка я маю, вам би не прийшлося й повірити, що в оцій, такій бідній хатині зміг народитися такий прекрасний синок...

Бабуся сказала мені, щоб трішки почека-ти, а я піду до хати, щоб принести вам його фотографію, щоб побачив, що я не похвали-лася своїм сином марно.

Я почекав і поволі, поволі бабуся принес-ла мені синочкову фотографію.

Подивився я на оцю фотографію і зміг побачити, що її синок дуже, дуже гарний, дуже красивий...

І коли я подав їй синочкову фотографію, вона поцілувала її і в той сумний момент я зміг побачити, як з її ласкавих очей дві чи три краплі сліз впали на синочкову фотог-рафію.

Побачивши це все, і мене обняв такий сум, що примушений був і я витерти сльо-зи, які появилися і на моїх очах.

На відході сказав сумній бабусі, що поспробую написати про цю несподівану зустріч і про її дорогого синочка поезію, якого вона жде, як Спасителя в маленько-му сільці Такули, якого не легко вирости-ла, якого любила і буде любити і буде ждати, щоб біля нього ще осщасливити, поки Господь Небесний не візьме її у свою вічність, де радість ніколи не матиме кінця.

ПОКЛИК СТАРЕНЬКОЇ МАТЕРІ ДЕВ'ЯНОСТОГО ВІКУ

Вернися з Риму, мій коханий синку,
Я, як Спасителя, тебе в хатині жду.
Не бійсь болота, я твою машинку
Від нього на подвір'ї обітру.

Прийди найшвидше, я тебе чекаю,
Вже шість минуло, як вдома ти не був,
Я так тебе побачити бажаю,
Хочби ще раз ти голос мій почув.

Бо я, мій синку, уже не та, що була,
Роки мої відцвіли, перейшли,
Від мене сила обличчя відвернула,
Остався в моїм серці тільки ти.

Не маю в світі цьому більш нікого.
Всі в безтурботну вічність відійшли,
Я в пам'яті ще держу батька твого
І дідуся, і твоїх братів.

Так глухо стало у моїй хатині,
В якій ще дишу, в якій ще живу,
Як тонка гілка в буйній хуртовині,
Як та лілея, що зів'яла на снігу...

Тому й бажаю, щоб ти появився,
Прийшов з чужин до матері своєї,
Не треба, щоб мені ти поклонився,
Почути хочу тільки голос твій.

Вже є роки, як я його не чула,
Мене болить це, зменшує життя,
Самотність моя отак мене зігнула,
Як гне людину в самоті журба...

Нелегко я живу в селіці малому
На цьому віковичному горбі,
Тому прийди, прийди, синку, додому,
Смачне печу щось, як колись, тобі.

Прийди, бо з серцем не є, як треба,
Мучить його напевно самота,
Треба ліків, як квітам саява неба,
Їх звідки взяти, як грошей нема?

В цей час нелегкий я тебе питаю,
Як мож' без тебе жити тут мені,
Як важко вже й поріг переступаю,
Порадь мені, синочку любий мій?..

З добра ти не пішов в чужу країну,
Щоб там слугою бути стільки літ,
Щоб доглядати не свою родину,
Й кругом дивитися на твій нерідний світ.

Тому прийди додому й зайди в хату,
Щоб я тебе ще, синку, обняла,
Як обнімає сонце руту-м'яту,
Коли виспівує в цвітах весна.

Роками ще живу й труджусь в селіці цьому,
Та жадання моє ще не зникло, ні,
Надіюсь, що повернешся додому
На радість серця мого і душі.

Коли побачу я тебе, синочку,
На рідному порозі, як колись,
Українську в дар приймеш сорочку,
Щоб у житті більш ми не розійшлися.

Михайло ВОЛОЩУК

Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ

ОДЕСА – МАМА

(Продовження з попереднього числа)

Підходячи ближче, Максимко навіть силкувався усміхнутися, але хлопчина глянув на нього недобрим оком, підступився й проказав:

– Шкет!
– Ні, хлопчику, я – Максим Звірюха, я здалеку-здалеку, аж із села, у ящику, що під поїздом, приїхав. Бачиш, у вугіллі весь, – показав рукою на замурзані штанята.
– Всеодно, шкет!
– Коли так, нехай буде, – не хотів сердити одеського Максимко.
– Жратву маєш? – спитав той суворо.
– Яку?
– Ну, пошамать.
– Нема в мене, хлопчику, нічого, сам такий голодний, що чорта з'їв би, – щоб той повірив, Максимко вивернув обидві кишені, з яких посипались дрібні вуглики.
– Куди ж ти йдеш? – чвикнув крізь зуби стрічний.
– Хочу на Дерибасівську, де фраєри п'ють і шамають. Хочу стати вуркаганом, я круглий сирота.

– То й що?
– Покажи, куди йти до Дерибасівської, на яку вся Одеса сходиться.
– А зачєм?
– Шамати хочу...
– Разві в тебе є башлі?
– Які?
– Ну, гроші.
– Кажу, що нічого в мене нема... – ще раз жалісливо проказав Максимко і, як дорослий, розвів руками.

– Шкет! – дав йому щигля в лоб зустрічний. – Взяв би я тебе із собою в порт бичків ловити, но в самого вудочки нема, і ти іщо зовсім пацан.

Максимко й не хотів йти з ним та й не розумів, як це можна вудочкою ловити бичків.

– Так де ж та Дерибасівська? – рішуче спитав Максимко.

– Топай, шкет, прямо, – знову чвикнув крізь зуби стрічний і додав: – Не здохнеш і захочеш побачити Стюпку Вороб'я, спрашуй в шпани – це я. Але, поміаєш, хочу за границу на паракоді убежать. Не вигорить – зустрімся. Ясно?

– Ясно, – сказав Максимко і рушив прямо.

9

Дерибасівська жовтіла пліснявою старих будинків, що зведені із ніздрястого каменя, човгала безліччю ніг, картавила, ахала, ойкала, сюркотіла міліцейськими свистками. Максимко звивався в строкатому натовпі, як опалий листочок поміж деревами. Це він сам собі придумав опалого листочка і вже навіть ремствував, що виїхав із села. Там якось би звикся зі страхом, ловив би, як і до цього, жабок, шукав би дощовиків та й жив, поки жилося б... Але

відчував, що дорога назад йому не стелиться – на неї не вистачить сили.

Йшов попри стіни, зазірав у великі вікна, не терпілося швидше побачити, де п'ють фраєри. «Залізо-скоб'яний магазин», – прочитав великі букви і подужав: «Кому тепер потрібне те залізо?..». На сусідньому будинку було написано «Продукти», але ніяких продуктів крізь вікно Максимко не побачив, хоч до дверей тяглася довжелезна черга, вздовж якої походили міліціонери. Це Микита називав лягавими. Десь же тут мали бути й фраєри... Далі, на високому, помазаному голубим будинку висів великий красивий портрет (таліна і червоними буквами по білому полотні було написано: «Хай живе великий вождь і вчитель трудящих усього світу товариш Сталін!»). І Максимко шлючою думкою звертався до великого вчителя: «В тебе, товаришу Сталіне, : хліб і сало, адже все тобі вивезли із села, є кури й катлети, вчинив би ти велике диво – наказав би своїм лягавим розшу-

Рисунок Василя СОКОЛЮКА

кати круглого сироту Максимка завірюху і нагодувати його хлібом. Він не хоче сала, цукерків, тільки хліба... тоді він став би на цій Дерибасівській і до вечора кричав би: «Хай живе товариш Сталін!». Ти ж любиш, щоб тобі так кричали, то що тобі, вождєві трудящих усього світу, нагодувати хлібом круглого сироту?». Але вождь, зломивши над очима товсті брови, вип'явши чорні вуса, байдуже дивився в далечінь. Там, у Кремлі, є кому кричати «Хай живе...».

І раптом – «Ресторан»... Боже, все так, як розказував Микита. Таке велике вікно, що в нього можна в'їхати возом, збоку – відчинені двері. Крізь кло видно, як п'ють і закушують фраєри. Сидять по чотири за кожним столом. На білих скатертинах, у полумисках – білий хліб, навіть ковбаса, горілка у карафах.

Максимко зупинився, прилип до високого одвірка, окрім хліба, не хотів бачити нічого. З голови до ніг його проймала пекуча думка: «Накинутися, як шуліка на курча, вхопити і, тікаючи, їсти...»

За столом, який він намітив, обличчям до нього сидів худорлявий, лисий на всю голову фраєр. Він був у просторій гімнастерці з

кишенями на грудях, над однією з кишень червонів орден. Навпроти лисого – довготелесий у смуастому піджаці, третій у галіфе і з краваткою на шиї, і з такими, як чорний метелик, вусиками під носом. Четвертий був молодший, певне, тільки недавно вибився у фраєри. Всі були веселі, щось говорили, усміхалися один одному. Невже такі веселі битимуть круглого сироту за шматок хліба? – тремтіло запитання у Максимковій душі. – Вони ж не білогвардійці. Той, що з орденем, певне, скидав ненависного царя, робив революцію. Якби я був тоді парубком і теж завоював би собі орден, то став би фраєром і тепер усім голодним роздавав би хліб та поїхав би до товариша Сталіна, вмолив би його не забирати по селах усе зерно, запевнив би його, що всі кричатимуть «Хай живе», якщо він любить, щоб так йому кричали, – і було б добре на світі всім. Не загинули б мама і тато, мірошник Оникій і Соломія жили б, і Грицько, і Василько. Хіба це важко кричати «Хай живе»? Я навіть на тин виліз би, як півень».

Думки думками, а голод мучив десь аж у хребті.

Годі! Далі терпіти не можна. Приїхав до Одеси вуркаганити, то роби діло!

І він, легкий, як пушинка, прудкий, як коник-стрибунець, одірвався від одвірка, стрілою пролинув до стола, навіть торкнувся пальцями пшеничного файця, роззявив рота, аби вкусити найсмачнішого у світі... І повис у повітрі, як посохлий листочок. Його схопив за комір той, що був у смугастому піджаці і одірвав од підлоги.

– Ага! Впіймався, сучий сину! Товаришу міліціонер, сюди! – покликав лягавого, і той виріс, наче із-під землі. – Пообідати мерзотники не дають.

Максимко знав од Микити, що так могло трапитись і сподівався, що йому віддадуть окрасць, якого він торкнувся рукою. Але його взяв за плечі лягавий, а фраєри, навіть той, з орденем, не глянули ні на нього, ні на лягавого.

– Хлібця-а-а! Хоч крихітку-у-у!.. – з останніх сил закричав Максимко, та міліціонер не дав озирнутися – витяг його на вулицю і швидко кудись повів.

«У детприйомник, – згадував хлопчина Микитові розповіді, – там питатимуть про батька, матір, вимагатимуть адресу, але круглому сироті боятися нічого...».

10

У напівпідвальній просторій кімнаті дитячого прийомника так смерділо якимись ліками, що спершу важко було дихати. На пойнятій цвіллю стіні самотньо висів великий портрет Фелікса Едмундовича Дзержинського в нашвидкуруч обструганій рамі. Попід стінами стояли довгі ослони. При вікні – стіл, за яким сидів міліціонер. Плече йому перетягувала портупея.

– Бери, Сашко, ще одного шупачка для комплекту, – сказав той, що привів Максимка.

Хлопчина окинув поглядом кімнату і у віддаленому кутку побачив кілька брудних обірваних хлопчиків і дуже худу дівчинку.

Той, що привів, посадив Максимка перед столом, а той, що сидів, грізно запитав:

– Прізвище?!!

(Далі буде)

♦ С Т О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

Юрій ПАВЛИШ

СІЧЕНЬ

Йому немає пари,
У нього руки – вмілі.
Січе він в небі хмари, –
Й падуть сніжинки білі.

Білісінькі сніжинки –
Як люблять хвилі рою!
Мов білий цвіт ожинки,
Переплелись з порою.

Мов білий цвіт ожинки,
Мов білі в косах стрічки,
Білісінькі сніжинки
На носику в Марічки.

На носику в Марічки,
Вони ж – краса січнева.
Мов білі в косах стрічки,
Сніжинки на деревах.

А січень любить січу.
Йому немає пари,
Аж поки в небі стрічу
Не повідомляють хмари.

НАШІ І ВАШІ ЦІКАВИНКИ

Як карали за крадіжку книжки

У минулому цінні книги зберігалися в монастирях. Їх приковували довжелезними ланцюгами до столів та полиць, щоб не було можливим їх викрасти.

Король Фрідріх Великий карав за крадіжку книжки: злодія кидали до в'язниці на 20 років.

А любителів, що загинали сторінки в книжках, карали трішки м'якше. Так, 1752 року за це у Лондоні били батогами і кидали до в'язниці на 7 років.

У відомому англійському університеті книги видавали додому лише королівській родині. Коли король Карл I послав до бібліотеки свого слугу, той повернувся ні з чим. І король змушений був сам піти за книгою.

Шанобливе ставлення до павука в Україні

– Хто вб'є павука, той накличе на себе лихо, – кажуть старожили. Його можна тільки відганяти або винести за поріг. Так вчили. А ще кажуть, що павуки – хазяї дому, приносять мир і щастя. Якщо павук у домі – до грошей.

Після прийняття християнства

Після прийняття християнства з'явилися нові пояснення, – чому саме треба шанувати павуків.

Одна легенда, наприклад, розповідає, що павук заснував вхід до печери, де сховалася під час втечі до Єгипту Діва Марія з малим Ісусом. Воїни царя Ірода подумали, що до печери ніхто давно не заходив, раз на вході павутиння, й пішли далі.

Катерина ПЕРЕЛІСНА

СНІЖОК

Снігу, білий сніжку!
Посипай доріжку!
Насип цілу гору
Біля цього двору!

Тут діти маленькі
Гуляти раденькі,
У них голосочки,
Як срібні дзвіночки.

Надія ГУМЕНЮК

Святвечір
(«На столі – свята
вечеря»)

На столі — свята вечеря.
Вся родина — за столом.
Відчиняє ангел двері
Позолоченим крилом.
Благу вість нам сповіщає
Про народження Христа.
В хаті свято розцвітає,
Гріє душу доброта.
Пахне сіном і кутею.
Сяє зірка. Сніг скрипить.
І колядка над землею
З білим ангелом летить.

Чай з 4 століття нашої ери

Перша згадка про використання чаю відноситься до 4 століття нашої ери. Вчені при цьому вважають, що чай почали пити багато століть тому у Східній Азії. Там він використовувався у медичних цілях, у вигляді сушеного листя, з додаванням цибулі, м'яти, апельсина й імбиру. Заварювати чай окропом стали під час правління династії Мінг (14-17 століття). Таким чином, вживання чаю у сучасному сенсі почалося менше 700 років тому.

Чайний пакетик випадково винайшов у 1904 році американець Томас Салліван. Коли його бізнес з продажу чаю переживав важкі часи, дружина порадила йому, упакувати чай, замість жерстяних банок в шовкові мішечки, тобто додати товару гарний зовнішній вигляд. Це дійсно спрацювало, лише трохи не так як припускала дружина Томаса. Покупці вирішили, що це новий спосіб заварювати чай, який відразу прижився.

♦ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

ЧУДЕРНАЦЬКІ ТРАДИЦІЇ У ЗИМОВІ СВЯТА В РІЗНИХ КРАЇНАХ

(Продовження з попереднього числа)

За легендою, Бефана у давні часи (2000 років тому) приймає у себе на нічліг волхвів, котрі йшли поклонитися новонародженому Ісусові. Після зустрічі з ними теж хотіла відвідати Спасителя, та не встигла. Тому з тих пір з 5 на 6 січня роздає діткам подарунки. Італійці залишають для неї біля каміна частування і келих вина. Вважають, що добра відьма дарує подарунки лише чемним дітям, а тим, хто погано поведився, кладе в шкарпетку вуглики. Дорослі теж можуть отримати подарунок від чаклунки – вона підмітає підлогу в будинках хороших господарів.

Цікаво, що її манекен можна побачити висячим у повітрі між будинками вузьких вуличок стародавніх міст країни – і не лише на Різдво.

А в Норвегії відьом побоюються – тут у святвечір заведено ховати мітли, оскільки вважають, що в ніч перед Різдвом у світ вибирається нечиста сила і краде їх, щоб літати по небу.

Одна з давніх валлійських різдвяних традицій (Уельс, Британія), що збереглася в наші дні, – це обряд Марі Луїд, або «суперечка з сірою клячею». Керуючий процесією ряджених одягається у білий балахон і тримає над головою кінський череп, насаджений на палицю чи вила. Череп закріплюють так, щоб «кінь» міг відкривати рот і крутити головою. В очниці вставляють гудзики або скло, а морду прикрашають кольоровими стрічками і розетками.

Ряджені ходять від хати до хати, співаючи про те, як важко жити на вулиці, і просять пригостити пирогами та елем. Учасник, який грає роль Марі Луїд, має вмовити господаря будинку запросити їх усередину, а той намагається переконати колядників у своїй бідності. Суперечка з сірою клячею має відбуватися у формі змагання гумористичних римованих віршів. Зазвичай господар будинку або частувального закладу

здається першим і всю компанію кличе до столу. Якщо ж програють ряджені, їм доводиться піти ні з чим.

У Нідерландах та деяких областях Бельгії 5 грудня відзначають День святого Ніколаса (Синтерклааса) – головне зимове свято. Він виконує і роль різдвяного діда, котрий, за легендою, живе в Іспанії, звідки припливає на човні, а далі подорожує по країні на білому коні Америкі. Нідерландського Санту супроводжує помічник – чорний Піт, котрий приносить дітям подарунки через димар. В очікуванні сюрпризів малюки ставлять на ніч черевики біля каміна або батареї і кладуть в них морквину для коня Америкі. Чемні діти зранку знаходять подарунки й солодоці, а ті, хто погано поведився, – картоплю. Неслухняних ще залякують тим, що Ніколас забере їх до себе в Іспанію. Правда, в наші дні таких покарань діти уже не бояться.

Жителі Австрії та Німеччини у День святого Ніколаса вишановують ще й темну іпостась Санти – злого монстра Крампуса. У містах проходять процесії ряджених, де учасники на честь головного героя вдягають роги, кошлаті шкури та маски козлів з довгим витягнутим язиком.

Також у Німеччині, де виникла традиція наряджати ялинку на Різдво, є звичай ховати в гілках святкового дерева скляну іграшку-огірок. Хто з дітей відшукає прикрасу, отримає від господаря дому подарунок. Іграшку дбайливо зберігають у сім'ї і передають наступним поколінням.

Віспанців найпопулярніше зимове свято – День волхвів, або Свято трьох королів. 5 січня по всіх містах і містечках проходять костюмовані ходи, а подарунки дітям дарують біблійні царі-волхви, а не Санта Клаус. У Новий рік кожен іспанець під бій курантів має з'їсти 12 виноградин, загадуючи при цьому бажання.

У Швеції ще в 60-х роках минулого століття з'явилася цікава традиція – у Різдво о третій годині дня шведи всією родиною збираються біля телевізора й дивляться святковий випуск мультфільму про різдвяну історію каченяти на ім'я Дональд Дакк. У ті часи на національному телебаченні було лише два канали, по одному з яких йшли мультфільми Уолта Діснея, а на другому – про Дональда Дакка. З того часу це качення стало головним героєм Різдва у шведів.

У Бухаресті відбувся концерт українських колядок

Бухарестська філія Союзу українців Румунії (СУР) провела 9-10 січня культурний захід «Концерт українських колядок», спрямований на збереження, продовження та просування різдвяних традицій та звичаїв українців Румунії. Спеціальним гостем був виконавець українських та румунських народних пісень Василь Бойчук-Рогняну, уродженець села Верхня Рівна Марамурського повіту. Він виконав гарні українські колядки та розповів про зимові звичаї українців, такі, як: колядування, Святвечір, вертеп, вечорниці. Бойчук-Рогняну, який є палким любителем фольклору і одним із проводирів традицій марамороських українців уже понад 35 років, також представив окремі елементи українського народного костюма, які він привіз із Мараморощини.

Отець-диякон бухарестської української православної церкви Володимир Малкович виконав три добруджанські колядки. Він розповів про різдвяні звичаї українців Добруджі, де він народився. У рамках концерту також пролунали колядки у виконанні учнів Надійки та Миколайка Панчєків, інструментального дуєту Наталії Панчєк-Колотило (скрипка) та Дана Васілеску (гітара).

Колядки, зокрема з Буковини, виконали члени бухарестської філії СУР Зеновія Мандюк, Богдан Костюк, Ольга та Миколай Біловельські і Віолета Цігенеску. Голова бухарестської філії СУР письменник Михайло Трайста прочитав колядку. Він нагадав, що в Бухаресті проживають українці, уродженці різних регіонів країни: Мараморощини, Буковини, Добруджі, Банату. Вони зберегли свої традиції та звичаї, особливо колядки, з якими вони виростили та які передають наступним поколінням. Румунський режисер Йон Ніку Поп привітав українців за їхню наполегливість у збере-

женні та популяризації традицій своїх предків, відмітивши, що музика є сполучною ланкою між різними культурами.

Концерт українських колядок продовжився в неділю в бухарестській українській православній церкві Святого Петра Могили, яка відзначила своє храмове свято. Богослужіння відправили священник-парох Дмитро Колотило, священник Джініел Ауреліан Іван та отець-диякон Володимир Малкович. У своєму слові отець Дмитро Колотило відмітив значну роль Митрополита Петра Могили у церковній, культурній, освітній галузях та книгодрукуванні. На святі були присутні представники

посольства України в Румунії. Перший секретар Посольства України в Румунії Світлана Приходько ствердила: «Перш за все, дозвольте висловити вдячність Вам за можливість бути присутніми на службі та вшанувати пам'ять Петра Могили, українського політичного, церковного і освітнього діяча, який відбудовував храми, монастирі та створював навчальні заклади. Він є автором та укладачем багатьох творів, займався видавничою діяльністю, а також благодійністю. Сьогодні один з найвідоміших вищих навчальних закладів носить його ім'я Національний університет – «Києво-Могилянська академія». Також, користуючись нагодою від імені Посольства України в Румунії вітаю вас з Новим роком та Різдвом Христовим. Бажаю вам здоров'я, щастя, радості та благополуччя у новому році». Концерт українських колядок завершився у приміщенні бухарестської філії СУР, де знову пролунали українські та румунські колядки у виконанні Василя Бойчука-Рогняну, Дана Васілеску та Ніку Нікушора.

Христина ШТІРБЕЦЬ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.